

Åbningstale af Klaus Eusebius Jacobsen ved ferniseringen af COBRA-udstilling den 26. maj 2018

Første gang jeg i mit liv stiftede bekendtskab med COBRA, var i 1963, da jeg gik i 1 g og som nyvalgt kasserer i Helsingør Gymnasiums elevforening var med til at løfte det noget flossede image, som denne forening havde.

Vi søgte derfor – meget ambitiøst – ud over de normale gymnasiefester OGSÅ at tilbyde vore gymnasiekammerater kulturel føde.

Vi havde derfor inviteret en på det tidspunkt ung og målrettet kunstner, Per Arnoldi, til at komme og holde et foredrag – og Per Arnoldi foreslog selv titlen: ”Om COBRAs betydning for dansk kunst i 60’erne – med særligt blik for de danske deltagere: Carl Henning Pedersen, Asger Jorn og Egil Jacobsen”.

At det publikumsmæssigt blev en eklatant fiasko, siger næsten sig selv. Bestyrelsen og en eller to andre medlemmer – bl.a. min bror, som syntes, at han ville støtte – var mødt op. Og de 300 kr., som Per Arnoldi skulle have – og fik! – var en alvorlig belastning for foreningens i forvejen skrantende økonomi.

Men helt personligt fik jeg øjnene op for den kunst, som COBRA-gruppen præsterede, for Per Arnoldi var – og er i øvrigt stadig – en fremragende kommunikator.

Jeg kommer fra et middelklassehjem, uden klaver – og hvor kunst absolut hverken var til diskussion eller debat eller på væggene. De få billeder, der var på mine forældres vægge, var til at forstå og var værker, der gengav den virkelighed, man måske først og fremmest gerne ville opleve: tegninger af mennesker, en sommerdag, en mark, dyr og natur og bygninger, der lignede. Og ikke noget galt i det.

Men derfor var præsentationen af COBRAs måde at udtrykke tilværelsen på både overraskende, provokerende og grænseoverskridende for en ung gymnasieelev, der faktisk i familiesammenhæng var en mønsterbryder.

Per Arnoldis historie, som jeg husker det, var fortællingen om etableringen af en kunstnergruppe på tværs af landegrænserne, illustreret af eksempler på abstrakt kunst med en faible for det barnlige og børns opfattelse af tilværelsen. Per Arnoldis fokus på gruppens politiske, sociale og etniske program interesserede mig – som jeg husker det – ikke synderligt.

Men det gjorde abstraktionen, som jeg nysgerrigt lige siden har forsøgt at forstå og fange, med andre ord få sat ind i en større helhed.

For små 14 dage siden deltog jeg i fernissagen af Rønnebækholms helt nye udstilling ”En kort historie om abstraktion”, og der holdt rektor for Kunstakademiet Sanne Kofod Olsen et indlæg, som – måske bedre sent end aldrig – fik skabt en forståelse hos mig for, hvad det egentlig var, jeg havde oplevet og havde haft med mig siden mine gymnasieår.

Det, som både pirrede mig og ind imellem også gjorde mig forvirret ved de abstrakte kunstners udtryk, var den manglende sammenhæng med den hverdag, jeg kendte, og de værker, som jeg stod over for.

Ind imellem blev jeg betaget af farvevalget – og også overrasket over sammenstillingen af genkendelige og ikke genkendelige figurer. Andre gange sagde et værk mig intet.

Og jeg tror nok, at det i virkeligheden var det værste. Havde jeg overhovedet ikke forstået, hvad den dybere mening egentlig var, eller er?

Sanne Kofod Olsens budskab – hvis jeg ellers har forstået det ret – var, at i abstrakt kunst er det mødet mellem individet og det enkelte kunstværk, der skal være og er det bærende.

Med de øjne åbner der sig en ny og rigtigere verden for mig, og den frustration, jeg ind imellem har oplevet – og til stadighed har kunnet opleve – svækkes og gør mig til en meget mere interesseret og nysgerrig iagttager.

Jeg skal derfor ikke ved denne åbning af Kunstforeningens udstilling af COBRAs kunstnere overhovedet gøre mig klog på de enkelte værker, og hvad de kan eller bør eller vil fortælle – det er jo netop det personlige møde, der er det interessante – og det er der i øvrigt fyldigt og fint redegjort for i den folder, som foreningen har udgivet om udstillingen. Her er tilstedeværende kunstneres værker og korte livsbanehistorie så smukt præsenteret.

OG så alligevel lidt generel baggrundsviden: Gruppen var baseret på frihed, fantasi og spontanitet. Kunstnerne forsøgte at nå ind til det ubevidste, det oprindelige og følelserne i mennesket. Derfor malede de abstrakte, spontane og ekspressive malerier, hvor de lod fantasien og følelserne få frit spil. De var inspireret af nordisk folkekunst, afrikanske masker, børnetegninger og sindslidendes kunst. De mente, at primitive kulturer, børn og sindssyge var tættere på de dybere urinstinkter i mennesket og ikke var styret af det moderne samfunds fornuft og sociale normer.

Men jeg skal gerne kort fortælle jer hvad det er, der (jf. enkefrue Misse Møhge-Andersens udtryk) drager mig i COBRA-kunstnernes malerier:

Det er det genkendelige barnlige, i denne udstilling synes jeg først og fremmest repræsenteret i Karels, Corneilles og Mogens Balles malerier.

Om Egill Jacobsen står der i programmet, at han var ven med Ejler Bille, som dog ikke er repræsenteret på denne udstilling. At jeg fik et næsten personligt bekendtskab med Ejler Bille, kom sig af, at den skole, hvor jeg var rektor, før jeg kom til Herlufsholm, nemlig Bagsværd kostskole og Gymnasium lidt nord for København, købte en række værker af Ejler Bille, og på den måde fik jeg, uden at jeg faktisk vidste det, en indgang til COBRA.

Nu vil jeg overlade værkerne til jer – og jeres personlige møde med det værk, i nu bliver indtaget i, provokeret af eller blot godt kan lide.

Jeg vil ønske udstillingen her god vind – og tak for den.

Jeg er rigtig glad og stolt over, at vi i vores by har en livsduelig kunstforening, der med sine udstillinger har så højt et niveau, som det ses her, og som med sine udstillinger giver os borgere store og udfordrende oplevelser.

Jeg er glad for, at I har fået dette lille hus her, som tidligere rummede så mange musiske oplevelser – jeg er sikker på, at mange af jer har været her til nissespil og koncerter. Så en stor tak til bestyrelsen med Lis Hansen i spidsen for, at kulturlivet i Næstved med bl.a. jeres tilstedeværelse faktisk er noget, vi kan være glade for og stolte af, og som vi kan være med til at tale vores by op med.